

**Návrh protikorupčnej politiky Slovenskej republiky
na roky 2019 – 2023**

Obsah

1. Úvod	3
2. Účel protikorupčnej politiky	4
3. Adresáti	4
4. Vymedzenie základných pojmov	5
5. Aktuálny stav	7
5.1 Základné faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčnej politiky	9
6. Priority a ciele protikorupčnej politiky	11
7. Protikorupčná prevencia	14
7.1 Zásady protikorupčnej prevencie	15
7.2 Prehlbovanie kultúry integrity	17
7.3 Riadenie korupčných rizík	18
7.4 Preskúmanie právnych predpisov	18
8. Inštitucionálne zabezpečenie vykonávania protikorupčnej politiky	19
8.1 Ústredné orgány	20
8.2 Rada koordinátorov protikorupčnej prevencie	20
8.3 Úrad vlády – odbor prevencie korupcie	21
8.4 Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti	22
8.5 Protikorupčný koordinátor	22
8.6 Spolupráca so zahraničnými partnermi a medzinárodnými organizáciami	23
9. Protikorupčné programy	23
9.1 Národný protikorupčný program	24
9.2 Rezortné protikorupčné programy	24
10. Monitorovanie vykonávania protikorupčnej politiky	25
11. Opatrenia	26
12. Realizácia protikorupčnej politiky	28

1. Úvod

Tento dokument vypracoval Úrad vlády SR prostredníctvom odboru prevencie korupcie (ďalej „OPK“) v súlade s programovými vyhláseniami vlády SR z rokov 2016 a 2018 a so zreteľom na Agendu 2030¹. V článku 5 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC)² „*Politika a prax predchádzania korupcii*“ sa výslovne uvádza **povinnosť** štátov, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru „*prijatť v súlade so základnými zásadami svojho právneho poriadku a uplatňovať alebo naďalej viesť účinnú a koordinovanú protikorupčnú politiku, ktorá povzbudzuje zapájanie sa spoločnosti do nej a zodpovedá princípom právneho štátu, riadneho spravovania verejných vecí a verejného majetku, integrity³, transparentnosti a zodpovednosti.*“ Každá zmluvná strana sa má „*usilovať prijímať a presadzovať účinné postupy s cieľom predchádzať korupcii*“.

Koncepcia protikorupčnej politiky SR na roky 2019 - 2023 (ďalej aj „protikorupčná politika“) vychádza z tézy, že účinné **predchádzanie korupcii** („protikorupčná prevencia“) je omnoho **lacnejšie**, než samotný proces riešenia prípadov, keď korupcia už vznikne (t. j. „skutok sa stal“) či represie.

Vzťah medzi prevenčnými a represívnymi opatreniami je založený na vzájomnom dopĺňaní sa. Protikorupčná prevencia pomáha represii napríklad pri odhaľovaní korupcie (napr. prostredníctvom ochrany oznamovateľov korupcie, identifikácie korupčných rizík a pod.) a represia zas pomáha prevencii prostredníctvom odrádzania od korupcie. Korupcia však má rôzne podoby a jej aktéri sa pohotovo prispôbujú podmienkam, pričom dokážu využiť akýkoľvek priestor na korupciu.

Vzhľadom na to, že korupciu je veľmi zložitú odhaliť, keďže korupčná transakcia prebieha v skrytosti, účinky represie a donucovania sa zužujú len na odrádzanie. To však na znižovanie a odstraňovanie korupcie a účinný zápas s korupciou nestačí. Preto sa v tomto dokumente osobitný dôraz kladie práve na protikorupčnú prevenciu, vrátane podpory kultúry integrity a čestného, dôveryhodného výkonu verejnej moci.

Pri prevencii sa popri iných faktoroch zohľadňuje skutočnosť, že **korupcia** je nielen jednou z príčin, ale aj následkom zlej správy verejných vecí. Takisto je **prekážkou**, ktorá zabraňuje, aby sa hospodársky rozvoj a rast produktivity prejavili aj v inkluzívnom hospodárskom raste. To znamená, že **oslabuje až znemožňuje** rast životnej úrovne a kvality života, zlepšovanie životných podmienok a blahobytu obyvateľov štátu, ktorí nezneužívajú svoje právomoci a vplyv, nepodplácajú, nesprostredkujú ani neprijímajú úplatky. Stručne povedané, **korupcia, jej páchatelia a sprostredkovatelia, ako aj všetci, ktorí sa podieľajú na vytváraní priestoru a príležitostí na korupciu, poškodzujú verejný záujem.**

Je takisto nepochybné, že **korupcia podkopáva dôveru v inštitúcie** verejnej moci, znižuje ich schopnosť poskytovať primerané verejné služby a prekáža vytváraniu prostredia priaznivého pre udržateľný rozvoj súkromného sektora. V extrémnych prípadoch môže spôsobiť politickú a ekonomickú nestabilitu.⁴ V podnikateľskom prostredí korupcia spôsobuje neistotu, dodatočné náklady a spomaľuje rozvoj podnikania. V dôsledku toho sa geografický priestor či región s takými črtami stáva menej príťažlivý pre podnikanie, keďže vzniká riziko odlivu súkromných investícií a zníženia konkurencieschopnosti, čím sa nakoniec oslabuje hospodársky potenciál krajiny. Osobitne škodlivý účinok korupcie je, že **odrádza** daňovníkov **od platenia daní** alebo motivuje hľadať spôsoby, ako sa

¹ Pozri „*Slovenská republika a ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030*“, Štatistický úrad SR, Bratislava, 2016.

² Národná rada SR vyslovila s Dohovorom súhlas svojím uznesením č. 2145 z 15. 3. 2006 a prezident SR ho ratifikoval 25. 4. 2006.

³ K vymedzeniu pojmu „integrity“ pozri časť 4 tohto dokumentu.

⁴ Issue Paper: Corruption and Economic Growth, OECD, 2013.

vyhýbať ich plateniu. To všetko spoločne má škodlivý vplyv na financie vo verejnom sektore, pričom sa **znižujú daňové príjmy** a **obmedzujú sa investičné možnosti** verejného sektora.⁵

Aj keď v súvislosti s bojom proti korupcii bolo v Slovenskej republike prijatých viacero opatrení, čoraz dômyselnejšie spôsoby korupcie sú výzvou na zintenzívnenie protikorupčného úsilia. Je potrebné vytvárať a zdokonaľovať **systemové protikorupčné opatrenia** na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach verejného sektora. Účinky a udržateľnosť protikorupčných opatrení by sa mali konečnom dôsledku výraznejšie prejavíť nielen v znižovaní miery korupcie, ale aj znižovaní priestoru a príležitostí na korupciu. Priaznivý vplyv protikorupčných opatrení by mal byť dokázateľne vnímateľný občanmi Slovenskej republiky, a to vo všetkých oblastiach verejného sektora i medzi podnikateľmi. Efektívnosť a účinnosť prevencie korupcie však môže byť ohrozená nečestným populistickým a politicky selektívnym zneužívaním témy korupcie na manipuláciu verejnej mienky s cieľom presadzovať úzke skupinové záujmy. **Preveniu** korupcie je preto potrebné **založiť nielen na faktoch** odzrkadľujúcich reálny stav, a to vo všetkých segmentoch spoločnosti, na všetkých úrovniach verejného sektora, ale aj na meraní účinnosti zápasu s korupciou.

2. Účel protikorupčnej politiky

Navrhnutá protikorupčná politika SR reaguje na aktuálne výzvy a protikorupčné trendy v slovenskej spoločnosti a takisto využíva medzinárodné skúsenosti v oblasti zápasu s korupciou. Zohľadňuje pritom skutočnosť, že medzi korupciou a dôverou v štátne orgány je nepriamoúmerný vzťah.

Účelom protikorupčnej politiky je zlepšiť protikorupčnú prevenciu a boj proti korupcii a zohľadňovať pritom súčasnú dynamiku vo vývoji korupčných javov, podmienok a príležitostí, vznik nových korupčných situácií, identifikované korupčné riziká a príčiny korupcie.

Predstavuje **orientačný** základ na vypracovanie a zdokonaľovanie protikorupčných opatrení a stratégií. Je takisto súčasťou opatrení, ktoré nadväzujú na Agendu 2030⁶, ktorá má medzinárodný rozmer vrátane dôveryhodnosti Slovenskej republiky. Navrhovaná protikorupčná politika teda reaguje na aktuálne potreby v spoločnosti a takisto zahŕňa medzinárodné skúsenosti v oblasti boja proti korupcii.

3. Adresáti

Hlavnými adresátom tejto politiky je **verejná správa**, najmä ústredné orgány štátnej správy, ale aj všetky úrovne verejnej moci vrátane orgánov samosprávy a organizácií v zriaďovateľskej a zakladateľskej pôsobnosti orgánu verejnej správy.

Jednotlivé orgány a inštitúcie by túto protikorupčnú politiku mali včleniť do svojich rezortných protikorupčných programov tak, aby pridanou hodnotou bolo zvýšenie merateľnej účinnosti prijatých protikorupčných opatrení. V týchto programoch, ako aj opatreniach, by mali **zohľadniť svoje špecifiká**, resp. kontext svojej pôsobnosti a svojich kompetencií, prostredie, vzťahy, okolnosti a súvislosti vykonávaných činností, postupov a povinností, najmä však identifikované korupčné riziká.

Berie sa do úvahy skutočnosť, že účinnosť zavedenia a uskutočňovania akejkoľvek protikorupčnej politiky sa zvyšuje, keď **zahŕňa všetky sektory** verejnej moci, občianskej spoločnosti a podnikateľských subjektov. Úspešné vykonávanie protikorupčnej politiky závisí od **aktívnej účasti** a spolupráce

⁵ European Semester Thematic Factsheet: Fight against Corruption, European Commission, 22.11.2017.

⁶ <https://www.vicpremier.gov.sk/index.php/investicie/agenda-2030/dokumenty/index.html>

všetkých týchto účastníkov a musí byť **podopreté iniciatívnou a presvedčivou angažovanosťou a záväzkom konať protikorupčne** a znižovať priestor a príležitosti na korupciu.

Aj keď táto protikorupčná politika nie je univerzálnym receptom na znižovanie korupcie, ponúka však návod na zvýšenie účinnosti a efektívnosti predchádzania korupcii.

4. Vymedzenie základných pojmov

Na účely realizácie protikorupčnej politiky SR sa používa toto vymedzenie pojmov:

Integrita: znamená vlastnosť osoby, ktorá sa dôsledne prejavuje v čestnom, poctivom, nestrannom a dôveryhodnom konaní v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami, etickými zásadami, normami a pravidlami. Miera integrity jednotlivca, orgánu verejnej moci i celého systému inštitúcií sa hodnotí podľa vonkajších prejavov a konaní v súlade s deklarovateľnými hodnotami a zásadami.⁷ V tomto zmysle je medzi integritou a tendenciou ku korupcii nepriamoúmerný vzťah. Treba zdôrazniť, že pojem „integrita“ nie je totožný s pojmom „bezúhonnosť“, ktorá sa podľa príslušných právnych predpisov SR preukazuje výpisom/odpisom z registra trestov.⁸

Korupcia: Vymedzenie pojmu korupcia ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii.⁹ Podobne aj Európska komisia (EK) v súvislosti Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi (EŠIF) používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú chápe ako „**zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech**“.¹⁰ Zdôrazňuje, že korupčnými platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo neplnenie zmluvných špecifikácií.

Aj keď v čase vypracovávaného tohto dokumentu samotný pojem korupcia nie je ako termín v slovenských právnych predpisoch osobitne vymedzený, v Trestnom zákone (TZ)¹¹ sa v § 328 až § 336b uvádzajú druhy konaní súvisiace s korupciou či úplatkárstvom. Termín korupcia má preto v tomto dokumente generický význam, ktorý zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konaní, ale aj akékoľvek konanie poškodzujúce verejný záujem. Zahŕňa takisto zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie¹², konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislužby (tzv. prikrmovanie) a spreneveru verejných zdrojov. Zneužitie právomoci verejného činiteľa v zmysle § 326 TZ je vo svojej podstate takisto korupciou, rovnako ako trestné činy pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe¹³ a machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnávacím konaním^{14, 15}.

⁷ *Studie národní integrity*, Transparency International, Česká republika, december 2011.

⁸ Anglický pojem „integrita“ je jeden z kľúčových pojmov prevencie korupcie. V kontexte boja proti korupcii a prevencie korupcie nie je ekvivalentom slovenského pojmu „neporušiteľnosť“ ani „bezúhonnosť“. Teda slová „integrita“ na jednej strane a „neporušiteľnosť“ či „bezúhonnosť“ na strane druhej nie sú v tomto kontexte rovnocenné synonymá. Význam pojmu „integrita“ sa nemôže zúžiť len na „bezúhonnosť“, t. j. absenciu právoplatného odsúdenia osoby za úmyselný trestný čin alebo za iný trestný čin spáchaný v súvislosti s výkonom povolania.

⁹ Články 15 a 16 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (434/2006 Z. z.). (https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf)

¹⁰ Dokument EK *Posúdenie rizika podvodu a účinné a primerané opatrenia proti podvodom*, Európske štrukturálne a investičné fondy – usmernenia pre členské štáty a orgány zapojené do programu, 16.06.2014, Európska komisia, EGESIF 14-0021-00. (https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guidance_fraud_risk_assessment_sk.pdf)

¹¹ Zákon č. 300/2005, Trestný zákon.

¹² Pozri glosár TSI <https://www.transparency.org/glossary/term/extortion>.

¹³ Pozri § 266 Trestného zákona.

¹⁴ Pozri § 241 Trestného zákona.

¹⁵ V tomto kontexte je vhodné posúdiť pôsobnosť špecializovaných orgánov, najmä však Špecializovaného trestného súdu.

Korupčné riziko¹⁶: V užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie¹⁷ alebo konanie. Je to napríklad varovný signál, že môže alebo by mohlo dôjsť k zneužitiu právomoci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb.

Protikorupčná prevencia („predchádzanie korupcii“, „prevencia korupcie“): Pod týmto pojmom sa rozumejú systematické postupy na a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie; b) znižovanie a odstraňovanie korupčných rizík; c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie; d) odradzovanie osôb od páchania trestných činov korupcie; e) posilňovanie kultúry etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Rezortný orgán sa chápe ako ktorýkoľvek orgán verejnej moci, ministerstvo, samosprávny orgán, úrad, špecializovaná agentúra, právnická osoba zriadená zákonom, obchodná spoločnosť s majetkovou účasťou štátu, ako aj právnická osoba, ktorej jednou zo zakladajúcich strán alebo zriaďovateľom je orgán verejnej moci.¹⁸

Verejná integrita sa chápe ako dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore.¹⁹ V kontexte činnosti orgánov verejnej moci sa zároveň chápe ako čestnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí.²⁰ Je nesporné, že medzi verejnou integritou a korupciou je nepriamoúmerný vzťah.

Verejný sektor zahŕňa legislatívne, výkonné, administratívne a justičné orgány a ich verejných činiteľov, ktorí sú vymenovaní alebo zvolení, platení alebo neplatení, v trvalej alebo dočasnej pozícii na ústrednej aj nižšej než celoštátnej úrovni. Môžu sem patriť aj verejnoprávne organizácie, štátne podniky a verejno-súkromné partnerstvá a ich zamestnanci, ako aj zamestnanci a entity poskytujúce verejné služby (napr. v zdravotníctve, vzdelávaní, verejnej doprave atď.), na ktoré sa môže uzavrieť zmluva, alebo v niektorých krajinách môžu byť financované zo súkromných zdrojov.²¹

Verejný záujem²² sa chápe ako záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšine občanov. Verejný záujem ako predmet sústredeného

¹⁶ Medzi pojmami „korupčné riziko“ a „riziko korupcie“ je rozdiel. „Riziko korupcie“ znamená riziko, ktoré vyplýva z korupcie, resp. podplácania.

¹⁷ Vratane postoja, reči, pohybov, gest, signálov a ďalších prejavov, o ktorých je možné odôvodnene predpokladať, že osoba dáva najavo svoj úmysel byť účastníkom korupčného vzťahu.

¹⁸ Podľa uznesenia Ústavného súdu ČSFR z 9. 6. 1992 sp. zn. I. ÚS 191/92: „Verejná moc je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo, alebo sprostredkovane“.

¹⁹ *Odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite*, OECD 26.1.2017. <http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity>; https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF

²⁰ Porov. analogicky Etický kódex štátneho zamestnanca na: <https://radaprestatnuslužbu.vlada.gov.sk/eticky-kodex-statneho-zamestnanca/>.

²¹ *Odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite*, OECD 26.1.2017. <http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity>; https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF

²² V zákone č. 357/2004 Z. Z. je v § 2 ods. 2 pojem verejný záujem na účely tohto zákona vymedzený ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov“. V zákone č. 552/2003 Z. Z. sa v § 2 ods. 2 verejný záujem chápe ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby podľa § 1 ods. 2 písm. c), výkon práce vo verejnom záujme je aj plnenie povinností zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka“.

úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb²³, ale ako oprávnený nárok²⁴, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb, a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie²⁵ a právneho štátu.

Vyvoditeľná zodpovednosť²⁶ znamená povinnosť osoby zodpovedať sa za preukázateľné následky svojho konania a svojej činnosti, ktoré majú nepriaznivý vplyv na boj proti korupcii a prevenciu korupcie.

Zvyšovanie povedomia (angl. „awareness raising“) o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilostí, zručností, motivácie a postojov potrebných na aktivizáciu protikorupčného správania.

5. Aktuálny stav

Podľa prieskumu vnímania korupcie²⁷ Slovenská republika bola na v roku 2017 na 54. priečke spomedzi 180 krajín, pričom v rámci Európskej únie je Slovensko na 23. priečke. Podľa prieskumu v rámci Porovnávacieho prehľadu EÚ v oblasti justície z roku 2017²⁸ sú slovenské súdy a sudcovia v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ na najspodnejších priečkach dôveryhodnosti.

Aj keď nie je ľahké vyčíslieť korupciu vo finančnom vyjadrení, odhaduje sa, že hospodárstvo Európskej únie prichádza vinou korupcie približne o 120 miliárd eur ročne.²⁹ Okrem toho v štúdiu vypracovanej pre Európsku komisiu v roku 2017 sa uvádza odhad, že strata potenciálnych príjmov len vinou nedostatočnej ochrany oznamovateľov sa každoročne pohybuje v rozmedzí 5,8 mld. až 9,6 mld. eur pre EÚ ako celok.³⁰ Odhady ani údaje o tom, koľko stojí slovenských daňovníkov korupcia alebo nedostatočná protikorupčná prevencia, orgány Slovenskej republiky zatiaľ nevyčíslujú.

Skutočné **náklady na korupciu** však nemožno merať len množstvom zaplatených úplatkov alebo presmerovaných verejných prostriedkov do súkromných rúk či vyčíslením daňových únikov alebo stratám v dôsledku vyhýbania sa plateniu daní. Náklady na korupciu zahŕňajú napríklad aj stratu hospodárskeho výkonu spôsobeného nesprávnym rozdelením zdrojov a deformovaným chápaním finančných stimulov (motivácie finančnými príslubmi). Patria sem aj nepriaznivé účinky korupcie na rozdeľovanie príjmov, ako aj ochranu a zveľaďovanie životného prostredia, zdravotný stav obyvateľstva a jeho životnú úroveň. Narušená dôveryhodnosť, nepredvídateľnosť v právnych a hospodárskych vzťahoch a zvýšené náklady na prekonávanie neopodstatnených úradných a regulačných prekážok takisto spôsobuje hospodárskym subjektom vyššie náklady. Spoločným menovateľom je však konanie účastníkov transakcie v rozpore s morálnymi zásadami a absencia kultúry integrity. Podľa štúdie, ktorú si dal vypracovať Európsky parlament³¹ korupcia stojí EÚ ročne

²³ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

²⁴ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

²⁵ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>

²⁶ V právnom poriadku SR sa používajú napr. pojmy subjektívna zodpovednosť, objektívna zodpovednosť, trestnoprávna zodpovednosť. Pojem „vyvoditeľná zodpovednosť“ ako ekvivalent anglického „accountability“ je však širší. Toto vymedzenie pojmu sa používa na účely realizácie protikorupčnej politiky SR.

²⁷ https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

²⁸ *Perceived independence of the national justice systems in the EU among companies*, Flash Eurobarometer 448, April 2017. (<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/15f2c079-deef-11e7-9749-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-70807908>)

²⁹ *Organised Crime and Corruption: Cost of Non-Europe Report*, Directorate-General for Parliamentary Research Services, EP, 2017, s. 6. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/558779/EPRS_IDA\(2016\)558779_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/558779/EPRS_IDA(2016)558779_EN.pdf)

³⁰ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane osôb nahlasujúcich porušenia práva Únie, 23.4.2018, COM(2018) 218.

³¹ RAND Europe (2016): *The Cost of Non-Europe in the area of Organised Crime and Corruption*, RAND Europe. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1483.html

179 mld. eur až 990 mld. eur (vo vzťahu k HDP). V tomto číselnom rozpätí sa pomerne zohľadňujú aj nepriaznivé sprievodné skutočnosti korupcie.

Aj napriek tomu, že slovenské právne predpisy zodpovedajú štandardom Európskej únie, problematické je to, ako sa skutočne uplatňujú a presadzujú v praxi. Vyplýva to aj z posúdenia základných protikorupčných právnych predpisov v Slovenskej republike, ktoré vypracovala Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) v roku 2017. Toto posúdenie obsahuje aj odporúčania na skvalitnenie uvedených protikorupčných právnych predpisov. Odporúča sa najmä odstrániť nejednoznačné formulácie, ktoré vytvárajú priestor na korupciu, a doplniť ustanovenia, ktoré priestor na korupciu zmenšia alebo odstránia.

Keďže vláda aj verejnosť vnímajú skutočnosť, že korupcia je v Slovenskej republike problém, vláda SR si stanovila ako jednu z kľúčových úloh svojho Programového vyhlásenia na roky 2016-2020 zvýšiť vymožitelnosť práva a **systematicky eliminovať korupciu** na všetkých stupňoch spoločnosti. V nadväznosti na schválený Strategický plán boja proti korupcii v SR³² si stanovila cieľ pokračovať v **koordinovanom** koncepčnom riešení a plnení **preventívnych** opatrení s cieľom „znižovať korupciu a zvýšiť transparentnosť v celej spoločnosti“.

Vláda **zintenzívňuje svoju spoluprácu s medzinárodnými organizáciami** v oblasti boja proti korupcii a protikorupčnej prevencie. Úzko spolupracuje s OECD, Medzinárodnou protikorupčnou akadémiou (IACA), ako aj v Radou Európy v rámci GRECO (*Group of States against Corruption* - Skupina štátov proti korupcii) a inštitúciami EÚ vrátane Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF).

Okrem toho s cieľom prispieť ku konštruktívnemu riešeniu otázok fungovania Slovenskej republiky ako právneho štátu vytvorili podnikateľské asociácie, zamestnanecké združenia a obchodné komory spoločnú **iniciatívu** na posilnenie fungovania Slovenska ako právneho štátu – „**Rule of Law**“. Vláda SR sa v nadväznosti na *Strategický plán boja proti korupcii v SR*³³ prihlásila k tejto iniciatíve prostredníctvom *Akčného plánu na posilnenie Slovenskej republiky ako právneho štátu*³⁴. Cieľ je efektívne eliminovať nepriaznivé javy v spoločnosti, zlepšiť podnikateľské prostredie, skvalitniť legislatívne prostredie a umožniť zmeny v justícii. Skladá sa z 3 častí: (1) transparentnosť a predvídateľnosť legislatívneho procesu; (2) korupcia ako negatívny a škodlivý faktor pre „značku Slovensko“; (3) transparentná a efektívna justícia ako pevný základ pre domácich aj zahraničných investorov.

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (ďalej „ÚPPVII“) je ústredným orgánom štátnej správy pre riadenie, koordináciu a dohľad nad využívaním finančných prostriedkov z fondov EÚ, pre oblasť informatizácie spoločnosti a pre oblasť investícií. V roku 2016 sa upevnilo postavenie ÚPPVII ako Centrálného koordinačného orgánu v procese implementácie EŠIF. Na zvýšenie transparentnosti implementácie EŠIF a zjednodušenie administrácie prípravy a realizácie projektov ÚPPVII vypracoval *Akčný plán na posilnenie transparentnosti a zjednodušenia implementácie EŠIF*. V tomto pláne sa venuje osobitná pozornosť pravidlám týkajúcim sa hodnotenia a kontroly projektov. Popritom prebieha intenzívna spolupráca ÚPPVII s OECD na projekte v oblasti posilnenia protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii v oblasti EŠIF.

S cieľom riešiť najzávažnejšie problémy súčasnosti bola v roku 2015 členskými štátmi Organizácie Spojených národov prijatá Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj. V zmysle návrhu národných priorít implementácie **Agendy 2030** schválených vládou SR³⁵ táto agenda obsahuje 17 cieľov udržateľného rozvoja. Spomedzi nich je na účely protikorupčnej politiky osobitne dôležitý 16. cieľ, t. j. spravodlivosť a silné inštitúcie. Ide najmä o: zlepšenie vymožitelnosti práva; transparentný, profesionálny

³² Uznesenie vlády SR č. 517 z 10. 8. 2011.

³³ Uznesenie vlády SR č. 517 z 10. 8. 2011.

³⁴ Uznesenie vlády SR č. 403 z 8. 7. 2015.

³⁵ Uznesenie vlády č. 273/2018 z 13. 6. 2018.

a efektívny výkon verejnej moci; zabezpečenie účinného systému kontroly verejnej moci; posilnenie mechanizmov a metód odhaľovania a potierania korupcie; posilnenie transparentnosti a nezávislosti kontrolných inštitúcií; ako aj efektívna identifikácia hrozieb pre právny štát a demokraciu.

Na podporu rozvoja občianskej spoločnosti a zlepšenie aktívnej účasti verejnosti na správe verejných vecí pôsobí v rámci Ministerstva vnútra SR **Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti**. Posilnenie princípov otvoreného vládnutia v zmysle podpory aktívneho sprístupňovania otvorených dát, podpora participatívnej tvorby verejných politík, zvýšenie transparentnosti justície a prokuratúry sú súčasťou cieľov schváleného Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017–2019³⁶. Začlenením princípov otvoreného vládnutia do Programového vyhlásenia vlády na roky 2016–2020 vláda deklarovala spoločnú vôľu inštitucionalizovať a zintenzívniť boj proti korupcii. Prostredníctvom presadzovania týchto princípov sa rozširuje priestor pre participáciu verejnosti na tvorbe verejných politík a verejnú kontrolu a zužuje priestor pre korupciu vo verejnom sektore.

5.1 Základné faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčnej politiky

Táto časť sa sústreďuje na základné faktory, ktoré môžu pomôcť alebo ohroziť úspešnosť realizácie protikorupčnej politiky. Sú všeobecným orientačným podkladom pre rezortné orgány na vypracovanie podrobných analýz silných a slabých stránok, príležitostí a možných ohrození (SWOT) realizácie protikorupčnej politiky.

(1) Aktuálne faktory, ktoré majú priaznivý vplyv na realizáciu protikorupčnej politiky

Ďalej uvedené faktory sú súčasťou už existujúceho základného rámca priaznivého pre realizáciu protikorupčnej politiky, ktorý obsahuje využiteľný silný aktivizačný protikorupčný potenciál na dosiahnutie cieľov protikorupčnej politiky.

- a) Existuje politická vôľa bojovať proti korupcii a znižovať ju.
- b) Existujú formálne štruktúry na boj proti korupcii v oblasti odhaľovania trestnej činnosti a vyvodzovania trestnoprávnej zodpovednosti (Národná kriminálna agentúra PPZ, Úrad špeciálnej prokuratúry GP SR a Špecializovaný trestný súd)..
- c) Na Úrade vlády SR je vytvorený samostatný útvar pre prevenciu korupcie (odbor prevencie korupcie).
- d) Vláda podniká konkrétne kroky v oblasti modernizácie verejnej správy, ktoré pomôžu zlepšiť protikorupčné prostredie a zlepšiť čestný výkon verejnej moci.
- e) Podpora vypracovania a vykonávania protikorupčných programov zohľadňujúcich špecifiká jednotlivých oblastí.
- f) Zavedenie etických kódexov vo verejnej správe.
- g) Zintenzívňuje sa spolupráca s medzinárodnými organizáciami pri výmene skúseností a dobrej praxe v oblasti boja proti korupcii a protikorupčnej prevencie.
- h) V ústredných orgánoch štátnej správy sa zavádza certifikácia podľa normy ISO 37001:2016 (systém protikorupčného riadenia).

(2) Aktuálne faktory, ktoré majú nepriaznivý vplyv na realizáciu protikorupčnej politiky

Tieto faktory sú súčasťou aktuálneho stavu, ktorý **je nepriaznivý** pre realizáciu protikorupčnej politiky. V prípade pretrvávania ktoréhokoľvek z týchto faktorov môže byť realizácia a úspešnosť tejto politiky

³⁶ Uznesenie vlády SR č. 104/2017 z 1. 3. 2017.

oslabená. Na zmenu tohto stavu je potrebné prijať zodpovedajúce opatrenia. Rýchlosť a kvalita tejto zmeny však závisí najmä, ale nielen, od intenzity politickej vôle naprieč celým politickým spektrom.

- a) Rezervy v koordinácii najmä ústredných orgánov verejnej správy v rámci protikorupčného úsilia a aktivít v príslušných rezortných orgánoch a medzi nimi (v rezortoch nie sú osoby s kompetenciami protikorupčných koordinátorov).
- b) Rezervy v uplatňovaní protikorupčných ustanovení právnych predpisov v praxi (široká možnosť výkladu ustanovení predpisov na základe vlastnej úvahy).
- c) Nízky odrádzajúci účinok postihov za odhalenú korupciu.
- d) Formalizmus pri podpore verejnej integrity a uplatňovaní etických pravidiel a morálnych zásad.
- e) Pretrvávajúci formalizmus orgánov verejnej správy iniciatívne prijímať a vykonávať účinné a efektívne protikorupčné opatrenia.
- f) Existencia potenciálnych korupčných rizík v súvislosti s menovaním do riadiacich pozícií v orgánoch verejnej správy.
- g) Nízke finančné ohodnotenie zamestnancov vydávajúcich rozhodnutia, povolenia a sankcie.
- h) Formalistický prístup k prijímaniu a vykonávaniu niektorých protikorupčných opatrení (uspokojenie sa s vypracovaním a prijatím predpisu).
- i) Rezervy v systéme odhaľovania a identifikácie korupčných rizík. V súčasnosti sa neuplatňuje efektívny prístup k riadeniu korupčných rizík.

(3) Aktuálne faktory, ktoré sú príležitosťami podporujúcimi realizáciu protikorupčnej politiky

Využitie týchto faktorov môže prispieť k minimalizácii a odstráneniu nepriaznivých faktorov a úspešnému uskutočňovaniu protikorupčnej politiky.

- a) Existuje spoločenská vôľa podporujúca boj proti korupcii.
- b) Zapájanie mimovládnych organizácií a verejnosti do protikorupčných aktivít.
- c) Zlepšovanie kvalitnej investigatívnej žurnalistiky pri odhaľovaní korupcie.
- d) Široké možnosti využívať médiá a IT technológie na rýchlu výmenu informácií o korupcii a boji proti nej na vnútroštátnej i medzinárodnej úrovni, ako aj na zvyšovanie protikorupčného povedomia.
- e) Vnútroštátna a medzinárodná partnerská spolupráca, výmena skúseností a dobrej praxe v oblasti protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii.
- f) Ústretovosť medzinárodných organizácií pri spolupráci v oblasti zdokonaľovania protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii.
- g) Zavedenie IT do riadenia korupčných rizík a na oznamovanie korupcie.
- h) Vytvorenie podmienok na zriadenie osobitného orgánu na efektívnu ochranu oznamovateľov a na zriadenie národného referenčného centra protikorupčného manažérstva.

(4) Aktuálne faktory z okolitého prostredia, ktoré ohrozujú realizáciu protikorupčnej politiky

Tieto faktory sú zároveň významnými korupčnými rizikami. Mohli by zabrániť dosiahnutiu protikorupčných cieľov a úspešnému vykonávaniu protikorupčnej politiky. Na ich zmiernenie a elimináciu je preto potrebné sústredné a konštruktívne úsilie založené na celospoločenskom prístupe a behaviourálnych poznatkoch. Na tento účel by sa mali prijať osobitné opatrenia, pričom je nevyhnutné posilňovať spoluprácu a súčinnosť nielen v rámci celého verejného sektora, ale aj jeho spoluprácu s verejnosťou. Angažovanosť verejnosti a jednotlivcov pri zmene vzorcov správania sa je na zmiernenie a odstránenie ohrozenia spôsobeného týmito faktormi dôležitá.

- a) Vo verejnosti je vysoká miera tolerancie drobnej korupcie, a to nielen administratívnej, vo verejnom sektore.
- b) Nízka ochota verejnosti, vrátane podnikateľov, oznamovať korupciu na všetkých úrovniach verejného sektora z dôvodu neistoty spôsobenej obavou z odvetných krokov.
- c) Neexistencia jasných pravidiel pre lobing, dary, efektívnosť systému kontroly majetkových priznaní, ovplyvňovanie verejnej politiky a legislatívneho procesu.
- d) Možnosť účasti vzájomne prepojených spoločností vo verejnom obstarávaní.
- e) Zdokonaľovanie korupčných schém vo verejnom sektore.
- f) Formalizmus pri podpore, rozvíjaní a zdokonaľovaní kultúry integrity vo verejnom sektore.
- g) Nejasné vymedzenie pojmov korupcia, klientelizmus, verejný záujem v právnom poriadku SR, ktoré umožňuje zneužiť široké uplatnenie výkladu na základe vlastnej úvahy.
- h) Uprednostňovanie protikorupčnej represie pred zdokonaľovaním systému protikorupčnej prevencie.

6. Priority a ciele protikorupčnej politiky

Táto protikorupčná politika SR na obdobie rokov **2019 až 2023** stanovuje **víziu** prispieť prostredníctvom konzistentného uskutočňovania protikorupčných aktivít na všetkých úrovniach verejnej moci k výraznejšiemu inkluzívnemu hospodárskemu rastu³⁷, posilneniu bezpečnosti a právnej istoty, zvýšeniu životnej úrovne, sebedomia a kvality života obyvateľov Slovenskej republiky. Je to otvorený dokument, ktorý by sa mal v záujme zvyšovania účinnosti protikorupčného zápasu neustále aktualizovať so zreteľom na identifikované korupčné riziká.

Hlavný cieľ protikorupčnej politiky je zmenšiť a odstrániť priestor a príležitosti pre korupciu vo všetkých oblastiach verejnej moci, hospodárstva a spoločnosti a **zvýšiť dôveru** verejnosti k zamestnancom verejného sektora a orgánom verejnej moci.

Priorita 1: Presadzovať a chrániť verejný záujem prostredníctvom znižovania priestoru a príležitostí pre korupciu.

Ciele:

1. Vytvoriť prostredie, v ktorom sa zdôrazňuje ochrana verejného záujmu a odmieta korupčné konanie.
2. Zvýšiť dôveru občanov v orgány verejného sektora a presadzovať kultúru integrity vo verejnom sektore a čestného a dôveryhodného výkonu verejnej moci.
3. Identifikovať a odstraňovať korupčné riziká vrátane odhaľovania korupčných schém a zlepšiť povedomie o korupčných rizikách.
4. Zvyšovaním povedomia o korupcii aktivizovať protikorupčné správanie a konanie zamestnancov.
5. Zlepšiť podmienky na nahlasovanie podozrení z korupcie, ktoré nevyvoláva obavy z odvetných opatrení.
6. Zvýšiť povedomie verejnosti o možnostiach ochrany oznamovateľov protispoločenskej činnosti so zameraním na oznamovanie korupcie.
7. Zaviesť a uplatňovať účinné pravidlá na zamedzenie konfliktu záujmov.

³⁷ Podľa OECD je to hospodársky rast, ktorý vytvára príležitosť pre všetky segmenty obyvateľstva, a výnosy vyplývajúce zo zvýšenej miery prosperity, a to v peňažnom i nepeňažnom vyjadrení, sa rozdeľujú spravodlivo v celej spoločnosti. V rozpore s inkluzívnym rastom je napr. situácia, keď hospodárstvo rastie, ale obyvateľstvo to nepociťuje na zvýšení svojej životnej úrovne. (<http://www.oecd.org/inclusive-growth/>)

8. Posilniť schopnosť príslušných orgánov účinne zasiahnuť proti legalizácii príjmov z nekalej činnosti.
9. Posilniť schopnosť príslušných orgánov zaisťovať výnosy z trestnej činnosti vrátane korupcie.
10. Zlepšiť schopnosti orgánov verejnej moci účinne a efektívne bojovať proti korupcii a predchádzať jej.
11. Zmenšiť a odstrániť korupčné riziká v oblasti poskytovania dotácií, využívania prostriedkov z fondov EÚ a v oblasti verejného obstarávania.
12. Dôsledne uplatňovať vyvoditeľnú zodpovednosť za korupciu a oslabovanie protikorupčnej prevencie.
13. Zmenšiť v orgánoch verejnej moci možnosť rozhodovať na základe vlastnej úvahy a eliminovať zistené možnosti rozhodovať na základe svojvôle.
14. Trvalo vytvárať podmienky na zabránenie zneužitiu moci, vplyvu a postavenia, klientelizmu, rodinkárstvu a protekcionárstvu.
15. Prostredníctvom spravodlivého ohodnocovania úmerného zodpovednosti pracovníkov znižovať korupčné riziká.

Očakávané dosiahnuté výsledky:

- Zlepšuje sa kvalita života a životných podmienok občanov Slovenskej republiky;
- verejnosť zreteľne vníma, že zamestnanci orgánov verejnej moci dôsledne dodržiavajú zásady právneho štátu a etické normy;
- preukázateľne sa zvyšuje dôveryhodnosť súdov, prokuratúry a polície;
- zamestnanci orgánov verejnej moci odmietajú akúkoľvek formu korupcie;
- postihy za zistenú korupciu sú primerané, bezprostredné, účinné a pôsobia odrádzajúco a výnosy pochádzajúce z tohto protispoločenského konania sú efektívne odoberané;
- v konaní zamestnancov orgánov verejnej moci sa neprejavujú náznaky svojvôle, zneužívania postavenia, právomocí ani vplyvu;
- orgány verejnej moci vykonávajú hĺbkovú analýzu dôveryhodnosti spoločností, s ktorými vstupujú do obchodných vzťahov;
- nahlasovanie podozrení z korupcie a nekalej činnosti nevyvoláva obavy z odvetných opatrení;
- orgány verejnej moci a ich zamestnanci poskytujú lepšie a kvalitnejšie služby a zároveň sú títo zamestnanci lepšie ohodnotení za vysoko kvalitnú prácu.

Priorita 2: Zlepšiť kvalitu legislatívneho a právneho prostredia.³⁸

Ciele:

1. Zlepšiť transparentnosť a predvídateľnosť legislatívneho procesu.³⁹
2. Odstrániť z ustanovení právnych a iných predpisov medzery a formulácie, ktoré vytvárajú priestor pre vznik korupčných rizík.
3. Zvýšiť transparentnosť a efektívnosť súdov a orgánov presadzovania práva ako základu právnej istoty.
4. Zabrániť ovládnutiu legislatívneho procesu („ukoristeniu legislatívy“) úzkymi záujmovými skupinami, ktoré presadzujú svoje vlastné záujmy na úkor verejného záujmu⁴⁰.
5. Zaviesť efektívny právny rámec pre reguláciu lobingu.

³⁸ Pozri napr. hodnotiacu správu GRECO (druhé kolo) o Slovenskej republike, Štrasburg, marec 2004. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806ca400>

³⁹ Pozri: Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrhy na boj proti korupcii v EÚ: zohľadniť obavy podnikov a občianskej spoločnosti“ (Ú. v. EÚ, C 13, 15.1.2016, s. 66).

⁴⁰ Pozri vymedzenie pojmu „verejný záujem“ v tomto dokumente.

6. Zefektívniť systém majetkových priznaní a zaviesť jasné pravidlá pre poskytovanie darov.
7. Presadzovať v aplikačnej praxi kritérium morálnej integrity ako jednu zo základných podmienok na vymenovanie do verejných funkcií.
8. Zefektívniť mechanizmus odnímania nelegálnych príjmov prostredníctvom zákona o preukazovaní pôvodu majetku.

Očakávané dosiahnuté výsledky:

- Dôveryhodnosť slovenskej justície a orgánov presadzovania práva sa vo vnímaní verejnosti, podnikateľov a investorov preukázateľne výrazne zvyšuje;
- zavedením protikorupčnej doložky do legislatívneho procesu sa skvalitňujú právne normy;
- ustanovenia právnych a iných predpisov poskytujú väčšiu právnu istotu, keďže neobsahujú možnosť rôzneho výkladu;
- transparentnosť procesu tvorby a prijímania právnych predpisov sa prostredníctvom zavedenia mechanizmov umožňujúcich vysledovanie legislatívnej a lobistickej stopy zvýšila;
- je možné ľahko odhaliť a včas eliminovať ukoristenie legislatívneho procesu úzkymi záujmovými skupinami konajúcimi na úkor verejného záujmu;
- do procesu tvorby návrhov a schvaľovania zákonov nezasahujú v rozpore s verejným záujmom úzke záujmové skupiny;
- súdy svojimi rozhodnutiami preukázateľne prispievajú k účinnému odrádzaniu od páchania korupcie.

Priorita 3: Zlepšiť podmienky na podnikanie.

Ciele:

1. Zmenšiť nepriaznivý vplyv korupčných rizík na podnikanie a investovanie vo všetkých sektoroch hospodárstva.
2. Posilniť dôveryhodnosť, transparentnosť a predvídateľnosť v právnych a hospodárskych vzťahoch so štátom.
3. Odstrániť z regulačných a iných predpisov, vrátane predpisov o verejnom obstarávaní, ustanovenia, ktoré vyvírajú priestor a podmienky pre korupciu.

Očakávané dosiahnuté výsledky:

- Štát a podnikateľské subjekty majú spoločný záujem dlhodobo znižovať príležitosti pre korupciu;
- podnikateľské prostredie v SR je spravodlivejšie a podnecuje transparentné investovanie;
- spoločnosti a podnikatelia súťažia bez obáv z narušenia rovnosti podmienok;
- regulácia podnikania a príslušné predpisy sú jasné a transparentné a podstatne znižujú priestor a príležitosti pre korupciu;
- zavedením protikorupčného dodatku do zmlúv sa predchádza korupčnému konaniu;
- podnikatelia vnímajú, že zamestnanci orgánov verejnej moci pri interakcii s fyzickými a právnickými osobami odmietajú akúkoľvek formu korupcie;
- zamestnanci orgánov verejnej moci vytvárajú podmienky na znižovanie administratívnej záťaže podnikateľov;
- zamestnanci orgánov verejnej moci konajú v styku s podnikateľskými subjektmi efektívne, transparentne, korektne a nezapríčiňujú prieťahy;
- štátne orgány podporujú podnikateľské subjekty v prijímaní ich vlastných opatrení na zužovanie priestoru na korupciu v obchodných vzťahoch so štátom.

7. Protikorupčná prevencia

Protikorupčná **prevencia je jednoduchšia a menej** nákladná než samotné odhaľovanie, vyšetrovanie a stíhanie korupcie a vykonávanie náprav. Musí však byť efektívna a účinná.

Platí základný vzorec, že **pravdepodobnosť korupčného správania je tým vyššia, čím vyšší je zisk z korupčnej transakcie a zároveň čím nižšie je riziko odhalenia korupcie**. Okrem toho sa pravdepodobnosť korupčného správania znižuje včasnou identifikáciou a elimináciou korupčných rizík.

Hlavný cieľ protikorupčnej prevencie je preto **zmenšovať priestor pre korupciu a odstraňovať príčiny jej vzniku**, a to nielen vytváraním či zlepšovaním formálnych aj neformálnych pravidiel a zásad, ale predovšetkým ich dodržiavaním a dôsledným uplatňovaním vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach verejnej moci.

V rezortných orgánoch by sa malo vytvárať a posilňovať **povedomie o etických zásadách a princípoch**. Nestačí však len formálne prijať zákon, etický kódex, vnútorné normatívne a iné predpisy, resp. riadiace akty alebo protikorupčné dokumenty a opatrenia či štatisticky sumarizovať počet školení a ich účastníkov. Uprednostňovanie **formalistického prístupu** sa pokladá za **korupčné riziko**. Naopak, dôraz treba klásť na skutočné, praktické uplatňovanie a vyhodnocovanie účinnosti protikorupčného úsilia a zabránenie chybám aplikačnej praxi.

Nevyhnutnou podmienkou protikorupčnej prevencie je klásť **dôraz na reálne** protikorupčné správanie a konanie najmä vedúcich zamestnancov a štatutárnych zástupcov. V každom rezortnom orgáne by sa mala uplatňovať vyvoditeľná zodpovednosť za vytvorenie a udržiavanie protikorupčného prostredia a za:

- zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie;
- prehlbovanie kultúry integrity a protikorupčného povedomia v rezortnom orgáne;
- odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie v útvaroch rezortného orgánu;
- riadenie korupčných rizík založené na identifikovaných objektívnych faktoch, ktoré budú tvoriť **dôkazný základ** tohto procesu;
- odrádzanie od páchania trestných činov korupcie; účinnosť je v tomto prípade závislá od dôsledného presadzovania práva, najmä však od konania príslušníkov polície, prokurátorov a sudcov;
- ochranu oznamovateľov korupcie, porušení právnych a iných predpisov, ako aj iných nekalých praktík na pracovisku.

Dôraz sa kladie na úzku spoluprácu medzi všetkými zainteresovanými stranami a celkovú koordináciu protikorupčných činností **interne** v rámci jednotlivých orgánov verejnej správy a **externe** medzi nimi.

Protikorupčný záväzok verejných činiteľov a **preukázateľné** cieľavedomé úsilie **na všetkých úrovniach** verejnej moci je nevyhnutnou podmienkou nielen na zmenšenie a odstránenie korupcie, ale aj jej vnímanie v spoločnosti.

Protikorupčné úsilie však **nestačí sústrediť len na najvyšší stupeň** verejnej moci. Vnímanie korupcie v spoločnosti je často ovplyvnené **prejavmi korupčného správania** a konania v bežnom kontakte občana či podnikateľa s úradníkmi/zamestnancami verejnej správy či verejnými činiteľmi **na nižšej než najvyššej úrovni verejnej moci**.

Mal by sa zaviesť systém hodnotenia kvality prijatých protikorupčných riadiacich mechanizmov, pričom požiadavky protikorupčného riadenia podľa normy ISO 37001:2016 by sa mali stať základom

pre protikorupčné riadenie vo verejnom sektore. Protikorupčné riadenie by pritom nemalo byť sprevádzané nadmernou administratívnou záťažou.

V jednotlivých orgánoch by sa mali **zmapovať doterajšie preventívne opatrenia** a metódy týkajúce sa protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii a vypracovať návrhy na opravu, prispôsobenie alebo zrušenie neúčinných protikorupčných opatrení a prípadne vypracovanie nových.

7.1 Zásady protikorupčnej prevencie

Úspešnosť prevencie korupcie je možné dosiahnuť len **spojením úsilia verejnej moci, celého verejného sektora a občanov**, ako aj trvalým znižovaním priestoru a príležitostí pre korupciu, vytváraním takej **atmosféry v spoločnosti, ktorá nie je tolerantná ku korupcii** a korupčnému správaniu, a zvýšením povedomia o podstate, príčinách a následkoch korupcie. Nevyhnutnou podmienkou je pritom lepšia vymožiteľnosť a účinná vynúiteľnosť práva. Rovnako je podmienkou dôsledné dodržiavanie právnych a iných predpisov, zásad etického správania, ako aj otvorenosť, nestrannosť a transparentnosť procesov a postupov. Samozrejmosťou má byť vyvoditeľná zodpovednosť.

Protikorupčná prevencia a vykonávanie tejto protikorupčnej politiky sa riadi týmito všeobecnými zásadami:

1. Zásada právneho štátu („rule of law“):

- a) dôsledne sa dodržiavajú princípy a kritériá⁴¹ právneho štátu;
- b) je zaručená právna istota subjektov práva, vrátane právnej istoty a zodpovednosti oznamovateľa korupcie;
- c) je zaručená rovnosť pred zákonom a práva všetkých osôb na nápravu a spravodlivé uplatňovanie práva;
- d) neexistuje beztrestnosť páchatel'ov korupcie;
- a) existujú mechanizmy na zabránenie svojvôli pri rozhodovaní orgánov verejnej moci;
- b) dôsledne sa dodržiava procesná a právna transparentnosť;
- c) dôsledne sa dodržiava zásada právnej zodpovednosti;
- d) osoby, ktoré dodržiavajú zákony, nesmú byť v diskriminovanom postavení oproti osobám, ktoré konajú a správajú sa korupčne.

2. Zásada nulovej tolerancie korupcie:

- a) akákoľvek korupcia je zlá, bez ohľadu na získanú výhodu alebo prospech;
- b) sankcie sa uplatňujú bez rozdielu na všetky prípady a formy korupcie;
- c) opodstatnenému prísnejšiemu trestu za spáchanú korupciu nie je možné vyhnúť sa ani prostredníctvom zneužitia inštitútu účinnej ľútosti a bez dodatočnej sankčnej pokuty;
- d) sankcie za spáchanú korupciu sú dôsledné a obsahujú plnú náhradu škody zvýšenú o sankčnú pokutu;
- e) nedochádza k zľahčovaniu alebo prehladaniu akejkoľvek korupcie, korupčného konania alebo správania;
- f) akýkoľvek priestor na beztrestnosť páchania korupcie sa musí zmenšiť a odstrániť;
- g) u osôb nahlasujúcich korupciu sa nesmie upevňovať alebo vytvárať *pocit viny* a u páchatel'ov drobnej korupcie *pocit kolektívnej nevinny*;

⁴¹ Pozri: *Zoznam kritérií právneho štátu*, CDL-AD(2016)007, Ústavný súd SR; <https://www.ustavnyusud.sk/documents/10182/42829548/CDL-AD%282016%29007+Zoznam+kriterii+pravneho+statu+%28SJ%29.pdf/dd9a0faa-6028-4646-9a2d-a81bf582014c>

- h) oznámenie korupcie sa pokladá za prejav čestnosti a integrity oznamovateľa, a ochranu verejného záujmu.

3. Zásada vyvoditeľnej zodpovednosti:

Každý zamestnanec verejnej správy či verejný činiteľ je v rámci svojej pôsobnosti:

- a) osobne zodpovedný za vykonávanie prijatej protikorupčnej politiky a stratégie, ako aj účinné vykonávanie protikorupčných opatrení, ktoré z nich vyplývajú;
- b) osobne zodpovedný a sankcionovateľný za vytváranie priestoru, príležitostí a podmienok pre korupciu;
- c) osobne zodpovedný a sankcionovateľný za porušenie prijatých formálnych i neformálnych protikorupčných pravidiel a za zavinené zlyhanie pri výkone verejnej moci v súvislosti s prevenciou korupcie a boja proti korupcii;
- d) osobne a hmotne zodpovedný a sankcionovateľný za rozhodnutie a/alebo konanie, v dôsledku ktorého sa spochybní alebo naruší dôveryhodnosť orgánu verejnej moci alebo poškodí verejný záujem.

4. Zásada transparentnosti:

- a) uľahčuje sa priehľadnosť činností a rozhodovacích procesov v orgánoch verejnej správy v súlade s právnymi predpismi;
- b) poskytujú sa informácie občianskej spoločnosti o prijímaní a vykonávaní rozhodnutí, ako aj umožňuje sa prístup občanov k informáciám v súlade so zákonom;
- c) v transakciách, v ktorých sa používajú prostriedky z verejných zdrojov, sa uprednostňuje transparentnosť a verejný záujem pred obchodnými záujmami.

5. Zásada integrity a čestného a dôveryhodného výkonu verejnej moci:

- a) podporuje a posilňuje sa kultúra integrity a čestného a dôveryhodného výkonu verejnej moci, to znamená, že konanie, správanie sa a rozhodovanie verejných činiteľov musí byť dôveryhodné a v súlade so všeobecne uznávanými etickými normami a morálnymi zásadami;
- e) čestný a dôveryhodný výkon verejnej moci sa preukazuje vo všetkých oblastiach a prejavoch konania verejných činiteľov a zamestnancov;
- f) pri rozhodovaní na základe vlastnej úvahy nesmie byť spochybnená integrita ani dôveryhodnosť orgánu, v mene ktorého sa vydáva rozhodnutie;
- b) verejní činitelia dôsledne presadzujú prijaté protikorupčné opatrenia, ktorými sa zníži riziko vzniku korupcie v ich organizácii;
- c) integrita je nevyhnutná podmienka na vymenovanie do akejkoľvek funkcie v orgánoch verejnej moci, ako aj v orgánoch rezortu.

6. Zásada zvyšovania protikorupčného povedomia:

- a) využívajú sa interaktívne postupy na zlepšovanie schopností vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej príčiny, prejavy, spôsoby a následky;
- b) rozvíjajú sa spôsobilosti, zručnosti, motivácia a postoje potrebné na aktivizáciu protikorupčného správania a konania;
- c) podporujú sa verejné diskusie vo verejnom a súkromnom sektore o korupcii, riešenie etických dilem, zvyšuje sa citlivosť na korupciu a podnecuje sa zapájanie jednotlivcov do prevencie a odhaľovania korupcie.

7. Zásada spolupráce:

- a) všetky organizácie verejného sektora spolupracujú pri všestrannej podpore a zdokonaľovaní protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii;
- b) uskutočňuje sa spolupráca a výmena skúseností z dobrej praxe so zahraničnými partnermi a medzinárodnými organizáciami.

8. Zásada dôkazného základu:

- a) každý rezortný orgán má zavedený systém riadenia korupčných rizík založený na faktoch;
- b) stanovené ukazovatele o dosiahnutých výsledkoch a účinnosti musia byť merateľné, a to nielen po stránke kvantitatívnej, ale aj kvalitatívnej, aby bolo možné údaje z meraní použiť ako dôkazný základ;
- c) vyhodnotenie vykonávania každého protikorupčného opatrenia musí byť overiteľné na základe objektívnych faktov a dôkazov o jeho účinnosti;
- d) vyhodnotenie úspešnosti, dosiahnutých výsledkov a účinkov musí byť overiteľné a preukázateľné, pričom sa berie do úvahy nielen kvantitatívne hľadisko, napr. štatistické dáta a údaje, ale aj kvalitatívne, napr. či došlo k zmene správania v prospech znižovania korupcie.

7.2 Prehlbovanie kultúry integrity

Korupcia má vždy svojho **konkrétneho hýbateľa**, ktorému chýba integrita. Kultúra integrity sa vytvára v priebehu času prostredníctvom bežného správania a konania všetkých zamestnancov rezortu a každodennej praxe vrátane interakcie úradníkov s verejnosťou. Na vytvorenie kultúry integrity, však **nestačí** uskutočniť niekoľko školení či prednášok alebo vypracovať a prečítať si etický kódex alebo kódex správania a ich dodržiavanie založiť len na hrozbe sankcií. Na zmenu kultúry organizácie je nevyhnutné **pochopiť vzťah integrity** a protikorupčného správania a ako sa kultúra integrity vytvára a zdokonaľuje.⁴²

Spôsoby a nástroje, ktoré pomáhajú organizácii stať sa „učiaceou sa organizáciou“ a pochopiť i vytvárať jej kultúru integrity, by mali byť **založené** nielen na preskúmaní súčasného stavu v organizácii, ale aj na využití osvedčených postupov, dobrej praxe a skúseností domácich a zahraničných organizácií v oblasti prevencie korupcie a boja proti korupcii. V rámci toho je potrebné zistiť, aké **postoje, motívy, príčiny, druhy konania alebo správania** narúšajú alebo oslabujú kultúru integrity či čestný a dôveryhodný výkon verejnej moci. Po nájdení odpovedí na tieto otázky sa navrhne a prijme program na vytváranie a posilnenie kultúry integrity v rezortnom orgáne.

Účinnosť protikorupčnej prevencie v rezortných orgánoch závisí od integrity a protikorupčného odhodlania **všetkých** zamestnancov týchto orgánov, ale najmä vedúcich pracovníkov („*tón zhora*“) v týchto orgánoch. Na **posilnenie protikorupčnej prevencie** by sa mali v rezortných orgánoch zaviesť a vykonávať **odporúčania OECD** o verejnej integrite⁴³ z roku 2017.

Je potrebné vypracovať koncept udržateľného rozvoja kvality a dôveryhodnosti štátnej a verejnej služby s osobitným zreteľom na posilňovanie profesionálneho verejného sektora založeného na vynikajúcich osobnostných vlastnostiach zamestnancov a ich prínosoch pri znižovaní a eliminácii korupcie. V súvislosti s tým je vhodné primerane **upraviť systém odmeňovania zamestnancov⁴⁴, ktorí sú vystavení korupčným rizikám** pri výkone verejnej moci, a zároveň nastaviť **systém vyvodzovania osobnej zodpovednosti** za zavinené zlyhania pri výkone verejnej moci v súvislosti s prevenciou korupcie a boja proti korupcii.

⁴² Na tento účel sa využívajú napr. interaktívne cvičenia, ktoré zahŕňajú aj riešenie etických dilem.

⁴³ <http://www.oecd.org/ethics/recommendation-public-integrity/>;

https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF

⁴⁴ Uznesením vlády SR č. 548/2015 zo 7.10.2015 v bode B.3 bola uložená úloha plniť strategické opatrenia Stratégie riadenia ľudských zdrojov v štátnej službe na roky 2015-2020 v zmysle prílohy č. 1.

7.3 Riadenie korupčných rizík

Riadenie korupčných rizík sa ako objektívny nástroj **zakladá na dôkaznosti** (faktoch) a je neoddeliteľnou **súčasťou protikorupčného systému**, ktorý zahŕňa činnosti od úrovne úradníka prichádzajúceho do styku s občanom až po najvyšších predstaviteľov verejnej moci.

Cieľ je umožniť príslušnému orgánu dosiahnuť kontrolu nad korupčnými rizikami a zvýšiť účinnosť predchádzania korupcii.

Každý rezortný orgán so zreteľom na svoje špecifiká identifikuje v rámci riadenia korupčných rizík oblasti, pozície, činnosti, procesy a postupy v rezortnom orgáne, ktoré sú z hľadiska korupcie **rizikové**, resp. vystavené riziku. Je to súčasť vytvárania dôkazného podkladu na vypracovanie a vykonávanie účinných opatrení na zmenšenie a odstránenie týchto rizík v rezortnom orgáne a jeho útvaroch. Účelom je posilňovať funkčnosť kontrolných a riadiacich mechanizmov so zreteľom na prevenciu korupcie tak, aby sa kvalitne upravil kontrolný a riadiaci systém, ktorý zabráni nežiaducemu zasahovaniu do priebehu a výsledku rozhodovania.

Výsledky zisťovania, identifikácie, analýzy, posúdenia a vyhodnotenia korupčných rizík slúžia ako **dôkazný základ** na vytvorenie efektívnych a **reálnych** protikorupčných programov jednotlivých rezortných orgánov a vypracovanie **účinných** protikorupčných opatrení. V záujme konzistentnosti je vhodné riadenie korupčných rizík opierať o metodické usmernenie, ktoré poskytne OPK, pričom ho v prípade nových zistení a poznatkov bude priebežne aktualizovať.

Všetky prvky riadenia korupčných rizík sa však musia brať do úvahy v ich **vzájomnej previazanosti** a ako súčasť **systému protikorupčného riadenia** („protikorupčného manažérstva“) a protikorupčnej prevencie.

7.4 Preskúmanie právnych predpisov

V existujúcich právnych predpisoch by sa mali zistiť a upraviť všetky ustanovenia, ktoré svojou **formuláciou vytvárajú priestor pre korupciu**. Vybrané existujúce i pripravované právne predpisy sa analyzujú z hľadiska korupčných rizík. V rámci toho by sa mali získať dôkazné informácie o tom, **či aplikačná prax obsahuje alebo by mohla obsahovať v sebe korupčné riziká**.

Posúdenie právnych predpisov z hľadiska korupčných rizík vykonáva príslušný orgán v kontexte uvedených protikorupčných zásad, pričom vonkajší pohľad akademickej obce a nezávislých odborníkov je vítaný.

Účelom posúdenia vybraných právnych predpisov je najmä:

- identifikovať a vyhodnotiť korupčné riziká vyplývajúce z ustanovení a znenia príslušných právnych predpisov, ktoré doteraz neboli analyzované z hľadiska vytvárania priestoru pre korupciu;
- odhaliť nežiaduce následky existujúcich a/alebo pripravovaných ustanovení právnych predpisov s osobitným zameraním na medzery v ustanoveniach vytvárajúce priestor pre korupciu, ale aj pre ukládanie takých sankcií, ktoré nie sú bezprostredné a znižujú účinok odrádzajúci od korupcie;
- identifikovať v právnych predpisoch, ktoré priamo súvisia s trestným stíhaním korupčných trestných činov, ustanovenia, ktoré je potrebné zmeniť v záujme zefektívnenia boja proti korupcii (tu je vhodná účasť zástupcu Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR);
- vypracovať návrhy na zmeny príslušných právnych predpisov s cieľom odstrániť existujúce korupčné riziká a vylúčiť vznik potenciálnych rizík, zamedziť vzniku nových rizík a eliminovať príležitosti a priestor na spáchanie korupcie.

V súlade s programovým vyhlásením vlády SR na roky 2016-2020 je v záujme zužovania priestoru pre korupciu potrebné zaviesť **protikorupčnú doložku** pri návrhoch zákonov. V rámci tejto doložky sa budú posudzovať návrhy zákonov z hľadiska toho, či návrh zákona rozširuje alebo zužuje priestor pre korupciu.

8. Inštitucionálne zabezpečenie vykonávania protikorupčnej politiky

Pokiaľ ide o plnenie úloh v oblasti boja proti korupcii a protikorupčnej prevencie, ten je v kompetencii viacerých ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky.

V záujme zvýšenia účinnosti a koherentnosti zápasu s korupciou by sa malo postupovať na vertikálnej i horizontálnej úrovni verejnej moci **koordinovane** a prostredníctvom intenzívnej výmeny informácií maximalizovať dosah osvedčených postupov, odborných znalostí, ako aj využitie právomocí a nástrojov na presadzovanie protikorupčných opatrení. Potreba mať koherentný a účinný systém čestného a dôveryhodného výkonu verejnej moci, ako aj jeho riadenie, má byť vecou, za ktorú je **zodpovedná nielen vláda, ale aj všetky organizácie a orgány vo verejnom sektore**.

Exekutívnu a represívnu činnosť v oblasti boja proti korupcii v SR zabezpečuje **Policačný zbor SR**. V oblasti odhaľovania a vyšetrovania trestných činov korupcie má špecifické postavenie **Národná kriminálna agentúra Prezídia Policačného zboru SR**. Odhaľovanie korupčného správania a konania verejných činiteľov a odhaľovanie korupčných schém v súvislosti s nakladaním s verejnými prostriedkami a finančnými prostriedkami Európskej únie má významný **vplyv na dôveru verejnosti v riadnu činnosť orgánov verejnej moci**.

V tejto súvislosti je osobitne významná úloha Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR ako orgánu presadzovania práva, ktorý má právomoc aktívne zasahovať do vyšetrovania trestných činov korupcie.

Úrad vlády SR je uznesením vlády SR č. 168 z 9. marca 2011⁴⁵ k návrhu na notifikáciu orgánu na prevenciu korupcie podľa článku 6 dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii z 31. októbra 2003 notifikovaný ako orgán na predchádzanie korupcii.⁴⁶ V súlade s týmto dohovorom Úrad vlády SR prostredníctvom OPK zabezpečuje koncepčnú, metodicko-právnu a riadiacu činnosť v oblasti prevencie korupcie.⁴⁷ Tento útvar je ústredným kontaktným pracoviskom v oblasti prevencie korupcie pre všetky orgány a úrovne verejnej správy a organizácie v zriaďovateľskej a zakladateľskej pôsobnosti orgánov verejnej správy. Úrad vlády SR má trvalý záujem pokračovať v efektívnej spolupráci s predstaviteľmi iniciatívy *Rule of Law* v súlade s Akčným plánom na posilnenie Slovenskej republiky ako právneho štátu.

Každý rezortný orgán si **nastaví systém** svojho **protikorupčného riadenia** čo najefektívnejšie, so zreteľom na svoje osobitosti, uľahčenie dosahovania stanovených protikorupčných cieľov a plnenie priorit. Tento systém musí byť **postavený na dôkaznom základe**, ktorým je zistenie, identifikácia, posúdenie a vyhodnotenie **korupčných rizík**, vrátane rizík ohrozujúcich **čestný výkon verejnej moci**, verejnú integritu, integritu zamestnancov a integritu všetkých verejných činiteľov rezortu.

Za protikorupčný program rezortu či rezortného orgánu a dosiahnuté výsledky zodpovedá jeho **štatutárny predstaviteľ** (ďalej len „štatutár“).

⁴⁵ http://www.government.gov.sk/data/files/2242_8618.pdf

⁴⁶ V mene Slovenskej republiky bol dohovor podpísaný 9. 12. 2003. Národná rada SR vyslovila s Dohovorom súhlas svojím uznesením č. 2145 z 15. 3. 2006 a prezident SR ho ratifikoval 25. 4. 2006. Ratifikačná listina bola uložená 1. 6. 2006 u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov, depozitára Dohovoru. Dohovor nadobudol platnosť 14. 12. 2005 v súlade s jeho článkom 68 ods. 1 a pre SR nadobudol platnosť 1. 7. 2006 v súlade s jeho článkom 68 ods. 2.

⁴⁷ Organizačný poriadok Úradu vlády SR z 30. 10. 2013 v znení neskorších dodatkov.

Štatutár by mal vo všetkých útvaroch takisto podporovať *otvorenú kultúru*, aby sa o korupcii, čestnom výkone verejnej moci či verejnej integrite, ale aj o omyloch, mohlo **diskutovať slobodne a bez obáv** zamestnancov z akýchkoľvek odvetných krokov. Potrebne je určiť jasné pravidlá a postupy na **oznamovanie podozrení** z korupcie, korupčného správania a konania, ako aj porušovania právnych a iných predpisov či štandardov čestného a dôveryhodného výkonu verejnej moci.

Takisto je potrebné **vierohodne** zaistiť v súlade so základnými zásadami vnútroštátneho práva zákonnú a praktickú **ochranu pred akoukoľvek formou odvetných krokov** a neoprávneného zaobchádzania, ku ktorému by mohlo dôjsť v dôsledku oznámenia podozrenia z korupcie alebo nekalej činnosti podaného v dobrej viere a na základe oprávnených dôvodov. Znamená to, že zamestnanec by mal **mať istotu**, že jeho oznámenie o podozrení z korupcie, korupčnom správani alebo konaní zostane dôverné a nebude proti nemu podniknuté odvetné opatrenie.

8.1 Ústredné orgány

Rezortné ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy zohrávajú kľúčovú rolu v protikorupčnej prevencii a boji proti korupcii. Každý rezortný orgán si upraví systém svojho protikorupčného riadenia, ktorý mu umožní dosiahnuť stanovené protikorupčné ciele a uplatňovať opatrenia, ktoré týmto cieľom zodpovedajú. Finančné prostriedky musí pritom vynakladať hospodárne, efektívne, účinne, účelne a v súlade so zákonom a etickými normami.

Každý orgán vo svojej pôsobnosti vypracuje a vykonáva svoj **rezortný protikorupčný program**. Rezorty by mali pri vypracovávaní svojich protikorupčných programov **zohľadňovať špecifiká oblastí svojej pôsobnosti a vzťahov**. Nemal by to teda byť izolovaný dokument, ktorý neberie ohľad na to, v akom kontexte interných a externých vzťahov sa protikorupčná politika uskutočňuje. Obsah rezortných protikorupčných programov má byť v súlade s protikorupčnou politikou. **Základom** pri vypracovávaní protikorupčného programu sú pritom údaje a informácie vyplývajúce z riadenia korupčných rizík.

8.2 Rada koordinátorov protikorupčnej prevencie

Na účely podpory tejto protikorupčnej politiky sa vytvorí expertná pracovná skupina – *Rada koordinátorov protikorupčnej prevencie* (ďalej len „Rada“). Jej úlohou je zaručiť konzistentnosť uskutočňovania protikorupčnej politiky vlády, vzájomnú prepojenosť a súdržnosť rezortných protikorupčných politík, prevencie korupcie a boja proti korupcii v súlade s protikorupčnou politikou vlády.

Rada by mala vytvárať platformu pre rezortných protikorupčných koordinátorov, podporovať činnosť ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy v oblasti protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii, protikorupčných opatrení a protikorupčných právnych a iných predpisov. Členovia Rady by mali spolupracovať pri vypracovávaní národného protikorupčného programu, zosúladovaní rezortných protikorupčných programov, ako aj pri navrhovaní a uplatňovaní riešení na **odstránenie systémových zlyhaní** súvisiacich s korupciou.

Rada sa skladá z protikorupčných koordinátorov jednotlivých ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy a zástupcov Generálnej prokuratúry SR, Národnej kriminálnej agentúry PPZ, Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, Súdnej rady SR a Združenia miest a obcí Slovenska. Činnosť Rady organizačne zabezpečí odbor prevencie korupcie.

Rada by okrem toho mala najmä:

- a) podieľať sa na príprave koncepčných dokumentov vlády týkajúcich sa prevencie korupcie;
- b) vydávať odporúčania na prijatie protikorupčných opatrení najmä ministerstvám a ostatným ústredným orgánom štátnej správy, ostatným orgánom štátnej správy s celoštátnou

pôsobnosťou. Nemôže však pritom zasahovať do samostatného nezávislého výkonu pôsobnosti alebo činnosti dotknutých orgánov;

- c) vydávať v prípade potreby stanoviská k dokumentom v oblasti protikorupčnej prevencie, boja proti korupcii, protikorupčných opatrení vypracovaných a vydaných predovšetkým ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, ako aj orgánmi štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou;
- d) v prípade potreby iniciovať prostredníctvom príslušných orgánov aktualizáciu a revíziu dokumentov a opatrení v oblasti protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii;
- e) predkladať prostredníctvom príslušných orgánov odôvodnené podnety na zmeny a doplnenia vybraných platných právnych predpisov so zreteľom na zlepšenie protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii.

Rada prijme svoj rokovací poriadok vrátane mechanizmu komunikácie medzi jej členmi.

8.3 Úrad vlády – odbor prevencie korupcie

Odbor prevencie korupcie plní v oblasti protikorupčných aktivít koordinačnú a metodickú funkciu horizontálne vo vzťahu k orgánom verejnej správy. Zároveň dohliada na vykonávanie protikorupčnej agendy vlády SR a podieľa sa na zabezpečení využívania medzinárodných skúseností z dobrej protikorupčnej praxe. Pri posilňovaní protikorupčnej prevencie spolupracuje aj s organizáciami podnikateľského sektora, občianskou spoločnosťou a mimovládnyimi organizáciami. Pripravuje a podporuje implementovanie národného protikorupčného programu SR zameraného na protikorupčnú prevenciu, z ktorého by mali vychádzať jednotlivé rezortné protikorupčné programy.

Hlavné úlohy OPK v protikorupčnej prevencii:

1. zmenšovať priestor pre korupciu, odhaľovať a odstraňovať faktory, príležitosti a podmienky priaznivé pre korupciu a korupčné konanie a navrhovať príslušné opatrenia a usmernenia;
2. spolupracovať s príslušnými odbornými útvarmi pri identifikovaní, posudzovaní a vyhodnocovaní korupčných rizík a navrhovaní účinných opatrení na ich oslabenie a odstránenie;
3. posudzovať a navrhovať opatrenia na účinné odrádzanie fyzických a právnických osôb od páchania korupcie, korupčného správania a vytvárania podmienok pre korupciu;
4. pomáhať pri zabezpečení účinného a fungujúceho právneho systému predchádzania korupcii;
5. vytvoriť primeraný mechanizmus zavedenia, vykonávania a monitorovania protikorupčnej prevencie, najmä jej účinnosti a efektívnosti;
6. zapájať organizácie verejného a súkromného sektora, ako aj organizácie občianskej spoločnosti, do protikorupčnej prevencie;
7. posilňovať a presadzovať kultúru verejnej integrity v orgánoch verejnej moci, zosúladienie osobných morálnych hodnôt, etických zásad a noriem so spoločnými morálnymi hodnotami a ich včlenenie do výkonu verejnej moci;
8. podieľať sa na zvyšovaní protikorupčného povedomia o škodlivých účinkoch korupcie a o protikorupčnej prevencii;
9. monitorovať účinnosť praktickej odbornej prípravy (školení, vzdelávania atď.) uskutočňovanej jednotlivými orgánmi verejnej správy;
10. organizačne zabezpečovať činnosť Rady protikorupčných koordinátorov.

8.4 Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti

Úrad na ochranu oznamovateľov^{48,49} musí byť odbornou inštitúciou, ktorá je nezávislá. Popri kompetenciách v oblasti ochrany oznamovateľov by sa tento úrad mohol stať aj inštitucionálnym základom pre posilňovanie a presadzovanie prevencie korupcie, protikorupčnej kultúry, etiky a verejnej integrity vo verejnom sektore. Existuje potenciál, aby sa v budúcnosti pretransformoval na *úrad na ochranu verejného záujmu* s primeranými právomocami, ktoré mu umožnia efektívne a účinne konať v tejto oblasti. Jeho kompetencie sa môžu rozšíriť aj o koordináciu v oblasti implementácie a certifikácie protikorupčného manažérstva vo verejnom sektore a mohol by sa stať národným referenčným centrom protikorupčného riadenia.

8.5 Protikorupčný koordinátor

Protikorupčný koordinátor⁵⁰ (ďalej „koordinátor“) v spolupráci s ostatnými zamestnancami rezortného orgánu koordinuje protikorupčné aktivity vyplývajúce z boja proti korupcii a protikorupčnej prevencie vrátane **riadenia korupčných rizík**. Kompetencie koordinátora je vhodné doplniť o činnosti vyplývajúce zo zákona na ochranu oznamovateľov⁵¹. Do jeho kompetencií sa sústreďujú existujúce protikorupčné činnosti, ktoré budú doplnené o činnosti vyplývajúce z tejto politiky a nadväzujúcich protikorupčných programov. Riadiacim pracovníkom bude pomáhať presadzovať, prostredníctvom ich rozhodovacej právomoci, protikorupčné opatrenia organizácie v súlade so zásadou „*tón zhora*“⁵². V záujme efektívnosti a včasnosti riešenia otázok týkajúcich korupcie a jej predchádzania na pracovisku alebo v orgáne verejnej moci je nevyhnutné umožniť koordinátorovi **komunikovať priamo** (teda nie prostredníctvom tretej osoby) so **štatutárom** organizácie a s generálnym tajomníkom služobného úradu.

Hlavná funkcia koordinátora je „koordinovanie“ aktivít. Úprava opisu jeho pracovnej činnosti je v právomoci rezortov. Kompetencie koordinátora je vhodné doplniť o činnosti vyplývajúce zo zákona na ochranu oznamovateľov⁵³. V rámci rezortného orgánu musí mať zaručené **nezávislé postavenie**. To znamená, že koordinátorov odborný úsudok v súvislosti s protikorupčnou prevenciou nebude ovplyvnený nenáležitými politickými ani inými zásahmi, ktoré by mohli znehodnotiť alebo spochybniť jeho protikorupčnú činnosť.

Protikorupčný koordinátor takisto pripravuje rezortný protikorupčný program či vypracováva katalóg korupčných rizík v orgáne verejnej moci. Spolupracuje pritom s riadiacimi a vedúcimi pracovníkmi jednotlivých útvarov orgánu verejnej moci. V rámci orgánu verejnej moci by však mal úzko **spolupracovať** najmä s útvarom **auditu a útvarom kontroly**.

Spôsob výberu protikorupčného koordinátora je v kompetencii príslušného štatutárneho orgánu, a to bez ohľadu na veľkosť rezortu či ostatného ústredného orgánu. Poverením konkrétnej osoby sa vytvára priestor na zavedenie princípu osobnej zodpovednosti. Rezortný orgán môže rozhodnúť, či na plnenie úloh protikorupčnej koordinácie vytvorí samostatnú organizačnú zložku. Štatutárny orgán

⁴⁸ V čase prípravy tohto materiálu je v NR SR predložený nový návrh zákona o ochrane oznamovateľov, ktorý obsahuje ustanovenie o zriadení takéhoto úradu v roku 2019.

⁴⁹ V súlade s návrhom smernice Európskeho parlamentu a Rady COM (2018) 218 by bolo vhodné zvážiť názov „Úrad na ochranu osôb nahlásujúcich porušenie práva Slovenskej republiky a Európskej únie“.

⁵⁰ Tento koordinátor by mohol byť zároveň aj koordinátorom riadenia prevencie podvodov („Koordinátor prevencie korupcie a prevencie podvodov“), pričom prevencia implicitne zahŕňa aj riadenie rizík.

⁵¹ Zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁵² Tento pojem je vysvetlený v časti „Prehlbovanie kultúry integrity“.

⁵³ Zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

rozhodne o organizačnom začlenení koordinátora do organizačnej štruktúry. Takisto by sa mu mala vytvoriť zodpovedajúca personálna podpora na vykonávanie špecifických činností v súvislosti s realizáciou protikorupčnej politiky.

Keďže protikorupčné opatrenia vrátane analýzy korupčných rizík sa v súčasnosti v príslušných orgánoch verejnej správy na základe uznesení vlády SR⁵⁴ už vykonávajú, prostredníctvom realizácie tejto politiky by sa mala zvýšiť efektívnosť protikorupčných opatrení. Praktický výkon činností je v rámci schválených limitov počtu zamestnancov a limitov výdavkov dotknutých kapitol štátneho rozpočtu.

Účinná realizácia protikorupčnej politiky navyše vytvára priestor na efektívnejšie využívanie finančných prostriedkov vo verejnej správe. Je na príslušných orgánoch, aby formou organizačných opatrení vytvorili z existujúcich zdrojov podmienky na realizáciu protikorupčnej politiky, pričom je dôležité, aby bola zaručená jej kontinuita a udržateľnosť.

Akékoľvek **odvetné postihy** za výkon činností protikorupčného koordinátora vyplývajúcich z jeho kompetencií, povinností a úloh musia byť **absolútne vylúčené**.

U koordinátora sa nevyžadujú osobitné kvalifikačné predpoklady, ale v záujme zdokonaľovania odbornej kompetencie je potrebné, aby koordinátor absolvoval odbornú prípravu. Odbornú prípravu bude zabezpečovať aj odbor prevencie korupcie.

Koordinátor môže v rámci svojej pôsobnosti poskytovať odborné konzultácie v oblastiach týkajúcich sa protikorupčných rizík, protikorupčnej prevencie a verejnej integrity. Je vhodné, aby koordinátori boli v rámci svojej rezortnej pôsobnosti takisto zodpovední za oblasť ochrany osôb nahlasujúcich porušenia práva SR a EÚ.

8.6 Spolupráca so zahraničnými partnermi a medzinárodnými organizáciami

Pri plnení cieľov politiky budú orgány verejnej moci SR posilňovať spoluprácu so zahraničnými partnermi a medzinárodnými organizáciami. Ide najmä o pokračovanie spolupráce s Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), Medzinárodnou protikorupčnou akadémiou (IACA), Pracovnou skupinou OSN pre prevenciu korupcie (GRECO) a inštitúciami EÚ vrátane Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF). Spolupráca bude zameraná nielen na využitie skúseností z dobrej praxe zahraničných partnerov pri zdokonaľovaní protikorupčnej prevencie a odhaľovaní korupcie, ale aj na identifikovanie a efektívne riadenie korupčných rizík v medzinárodných obchodných transakciách a na posilnenie akcieschopnosti orgánov verejnej moci pri odhaľovaní a stíhaní korupcie v medzinárodných transakciách.

9. Protikorupčné programy

Súčasťou prevencie korupcie sú rezortné protikorupčné programy obsahujúce konkrétne opatrenia vypracované v súlade s touto protikorupčnou politikou. V každom prípade je nutné **vyhnúť sa formalistickým prístupom**. To znamená, že nestačí vypracovať, prijať či schváliť príslušný predpis, dokument či opatrenie, ale sústrediť sa treba predovšetkým na **vyhodnotenie a preukázateľnosť účinkov** protikorupčných opatrení.

⁵⁴ Uznesenie vlády SR č. 403 z 8. 7. 2015 a č. 517 z 10. 8. 2011.

9.1 Národný protikorupčný program

Národný protikorupčný program vypracuje OPK na základe podkladov, ktoré mu poskytnú jednotlivé rezorty a na základe identifikácie a vyhodnotenia korupčných rizík. Tento dokument obsahuje také opatrenia, ktoré svojou významnosťou a nadrezortným charakterom presahujú možnosti rezortných protikorupčných programov. Národný protikorupčný program schvaľuje vláda a zverejní sa na webom sídle OPK.

9.2 Rezortné protikorupčné programy

Keďže jednotlivé rezorty⁵⁵ majú svoju osobitú oblasť pôsobnosti, **každý rezortný orgán** vypracuje a prijme svoj **vlastný protikorupčný program**. To znamená, že do protikorupčného programu sa premietnu osobitosti rezortu, ako aj osobitosti korupčných rizík rezortu. Rezortné protikorupčné programy obsahujú aj opatrenia týkajúce sa samostatných organizácií, ktorých je príslušných rezort zriaďovateľom alebo zakladateľom, ako aj ďalšie organizácie spadajúce do pôsobnosti daného rezortu. Takáto organizácia so špecifickým predmetom a rozsahom pôsobnosti si môže vytvoriť svoj vlastný protikorupčný program, ktorý sa zverejní aj na webovom sídle príslušného rezortu.

Protikorupčné programy by mali zároveň uľahčiť **vytvárať protikorupčné prostredie** v orgánoch verejného sektora. Vytváranie protikorupčného prostredia zahŕňa najmä:

- dôsledné presadzovanie protikorupčného správania a konania na všetkých organizačných úrovniach;
- zavedenie a presadzovanie kultúry integrity, uplatňovanie a dodržiavanie etického kódexu vrátane jeho efektívneho osvojovania zamestnancami;
- vzdelávanie a zvyšovanie protikorupčného povedomia zamestnancov;
- zavedenie a uplatňovanie efektívneho systému na oznamovanie podozrení z korupcie a zo vzniku a existencie korupčných rizík;
- zavedenie systému protikorupčného manažérstva;
- transparentnosť rozhodovania, konaní a procesov;
- minimalizácia monopolu moci a rozhodovania založeného na vlastnej úvahe;
- uplatňovanie vyvoditeľnej osobnej zodpovednosti za porušenie pravidiel a zavinené zlyhanie pri výkone verejnej moci v súvislosti s prevenciou korupcie a boja proti korupcii.

Protikorupčný program obsahuje najmä tieto súčasti:

- opis aktuálneho stavu – na základe SWOT analýzy so zreteľom na prevenciu korupcie a boj proti korupcii; ako dôkazný základ sa použijú najmä **výsledky posúdenia korupčných rizík**;
- základné právne a iné predpisy – uvádzajú sa len tie predpisy, ktoré sú relevantné z hľadiska korupcie, korupčných rizík v rezorte;
- priority a ciele – mali by zohľadňovať špecifiká rezortu a zároveň ciele protikorupčnej politiky;
- očakávaný výsledný účinok opatrení, pričom sa uvedie, ako sa má preukázateľne prejavíť;
- protikorupčné opatrenia vrátane merateľných ukazovateľov ich účinnosti;
- spôsob monitorovania a vyhodnocovania vykonávaných opatrení.

Tieto súčasti je možné doplniť so zreteľom na osobitosti a potreby organizácie.

⁵⁵ Na zjednodušenie a lepšiu zrozumiteľnosť textu sa v tomto dokumente používa termín „rezort“. Chápu sa ním všetky organizácie, ktoré sú podriadené danému ministerstvu alebo je ministerstvo ich zriaďovateľom alebo zakladateľom, ako aj ďalšie organizácie spadajúce do pôsobnosti daného ministerstva.

Základnou podmienkou protikorupčného programu je jeho **vykonateľnosť a preukázateľné účinky**. Ukazovatele účinnosti musia byť merateľné, aby pri ich vyhodnocovaní bolo možné opierať sa o **dôkazný základ**.

V každom **opatrení** obsiahnutom v protikorupčnom programe sa zohľadní relevantné identifikované korupčné riziko. Protikorupčné opatrenia obsahujú:

1. Opis korupčného rizika.
2. Cieľ opatrenia (so zreteľom na korupčné riziko).
3. Formulácia protikorupčného opatrenia (so zreteľom na korupčné riziko).
4. Zodpovednosť/gescia za vykonanie opatrenia (útvár a konkrétna osoba/konkrétne osoby).
5. Merateľné ukazovatele úspechu vzhľadom na cieľ.
6. Obdobie vykonávania opatrenia/konečný termín.
7. Opis rizík vyplývajúcich z nevykonania opatrenia.
8. Návrh nápravného opatrenia (ak opatrenie nebolo vykonané alebo bolo vykonané len čiastočne).

Vyhodnocovanie rezortného protikorupčného programu vykonáva rezort priebežne. Raz ročne vypracuje správu, ktorá zahŕňa aj návrhy na jeho aktualizáciu a zlepšenie. Údaje za kalendárny rok, ktoré majú byť podkladom pre vyhodnotenie, sa zhromažďujú priebežne na úrovni samostatných útvarov. Na vyhodnocovanie sa určia zodpovedné osoby v rezorte, ktoré na základe poskytnutých údajov vypracujú hodnotiacu správu o vykonávaní rezortného protikorupčného programu. Túto správu rezort zverejní na webovom sídle rezortu.

Do všetkých rezortných protikorupčných programov sa táto protikorupčná politika premietne tak, že sa zohľadnia osobitosti rezortu. Prijaté opatrenia sa však sústredia najmä na tieto trvalé činnosti:

- znižovať motiváciu zamestnancov ku korupcii a zvyšovať pravdepodobnosť odhalenia korupcie, to znamená vytvárať a posilňovať protikorupčné prostredie, dôsledne presadzovať transparentnosť všetkých rozhodovacích procesov a uplatňovať osobnú a hmotnú zodpovednosť;
- nastaviť systém protikorupčného riadenia, účinné kontrolné mechanizmy a zabezpečiť efektívne odhaľovanie korupčného konania, t. j. zaviesť a vykonávať riadenie korupčných rizík;
- koordinovať protikorupčné činnosti v rezorte, monitorovať a vyhodnocovať vykonávanie rezortného protikorupčného programu, určiť merateľné ukazovatele, aby účinnosť všetkých opatrení bola preukázateľná (zásada dôkazného základu);
- zvyšovaním povedomia o korupcii aktivizovať protikorupčné správanie a konanie zamestnancov.

Rezortný protikorupčný program schvaľuje štatutárny zástupca a zverejní sa aj na webovom sídle príslušného rezortu.

10. Monitorovanie vykonávania protikorupčnej politiky

Účelom monitorovania a hodnotenia vykonávania protikorupčnej politiky je zistiť, či je navrhnutá tak, aby poskytla uistenie o dosiahnutí protikorupčných cieľov. To znamená, že sa sústreďuje na **dokázateľnú** účinnosť prijatých protikorupčných opatrení v súlade so zásadou dôkazného základu. Slúži na zber údajov o miere plnenia stanovených úloh a dosiahnutia cieľov.

Pri monitorovaní sa teda zhromažďujú, zaznamenávajú a preskúmajú údaje a informácie, ktoré majú umožniť získať **dôkazný základ a prehľad o aktuálnom pokroku** v dodržiavaní priorít a dosahovaní cieľov prevencie korupcie, ako aj o **efektívnosti a účinnosti** boja proti korupcii a protikorupčnej prevencie vrátane riadenia korupčných rizík. Monitorovanie a dohľad nad vykonávaním opatrení a úloh vykonáva každý rezort.

V nadväznosti na zistené skutočnosti sa protikorupčná politika, ako aj akékoľvek sprievodné a doplňujúce materiály, zodpovedajúcim spôsobom aktualizujú.

11. Opatrenia

Opatrenia sú navrhnuté na účely rozpracovania protikorupčnej politiky SR na roky 2019 až 2023 v jednotlivých orgánoch výkonu verejnej moci. Opatrenia, ktoré sú podmienkou na implementáciu protikorupčnej politiky, sú vyjadrené v návrhu uznesenia vlády SR.

Tento dokument obsahuje opatrenia pre strednodobý až dlhodobý horizont.

Priorita 1: Presadzovať a chrániť verejný záujem prostredníctvom znižovania priestoru a príležitostí pre korupciu.

Základné opatrenia:

- Opatrenie 1.1: Vypracovať národný protikorupčný program a rezortné protikorupčné programy.
- Opatrenie 1.2: Vypracovať a zaviesť systém na zefektívnenie majetkových priznaní verejných činiteľov a poskytovania darov.
- Opatrenie 1.3: Zaviesť a uplatňovať účinné pravidlá na odstránenie konfliktov záujmov vrátane potenciálnych.
- Opatrenie 1.4: Zaviesť systém riadenia korupčných rizík v každom rezorte.
- Opatrenie 1.5: Vytvoriť a uplatňovať mechanizmy na identifikáciu a elimináciu korupčných schém.
- Opatrenie 1.6: Uplatňovať na všetkých úrovniach verejného sektora odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite ako protikorupčné opatrenie. Na tento účel legislatívne vymedziť pojem verejná integrita.
- Opatrenie 1.7: Vypracovať a zaviesť etický kódex vo všetkých orgánoch verejnej moci a následne na jeho základe vypracovať konkrétne vymožitelné interné pravidlá správania pre jednotlivé organizácie (kódex správania).
- Opatrenie 1.8: Zlepšovať podmienky na účinné oznamovanie podozrení z korupcie prostredníctvom Zákona o ochrane oznamovateľov.
- Opatrenie 1.9: Zaviesť systém monitorovania efektívnosti a účinnosti protikorupčnej prevencie a boja proti korupcii a vyhodnocovať aktuálny pokrok na základe faktov.
- Opatrenie 1.10: Vytvoriť expertnú pracovnú skupinu zloženú z protikorupčných koordinátorov vybraných subjektov.
- Opatrenie 1.11: Vytvoriť v jednotlivých rezortných orgánoch pozíciu protikorupčného koordinátora.

Opatrenie 1.12: V pripravovaných koncepciách odmeňovania zohľadniť odmeňovanie zamestnancov, ktorí sú vystavení korupčným rizikám pri výkone verejnej moci, a zároveň nastaviť systém vyvodzovania osobnej zodpovednosti za zavinené zlyhanie pri výkone verejnej moci.

Priorita 2: Zlepšiť kvalitu legislatívneho a právneho prostredia.

Základné opatrenia:

- Opatrenie 2.1: Zaviesť právny rámec pre reguláciu lobingu.
- Opatrenie 2.2: Zvýšiť efektívnosť pri odhaľovaní a trestnom stíhaní všetkých druhov korupcie vrátane zneužívania právomoci verejných činiteľov a legalizácie príjmov z trestnej činnosti a posilniť odrádzajúci účinok postihov.
- Opatrenie 2.3: Zefektívniť uplatňovanie mechanizmu odhaľovania a odnímania výnosov z trestnej činnosti, ako aj majetkov nadobudnutých z nelegálnych príjmov.
- Opatrenie 2.4: Zaviesť protikorupčnú doložku do legislatívneho procesu.
- Opatrenie 2.5: Prostredníctvom zavedenia mechanizmov umožňujúcich vysledovanie legislatívnej a lobistickej stopy zvýšiť transparentnosť procesu tvorby a prijímania právnych predpisov.
- Opatrenie 2.6: Posilňovať spoluprácu s predstaviteľmi Iniciatívy za „vládu zákona“ („Rule of Law“).
- Opatrenie 2.7: Podporovať ciele Iniciatívy pre otvorené vládnutie a posilňovať princípy otvoreného vládnutia.

Priorita 3: Zlepšiť podmienky na podnikanie.

Základné opatrenia:

- Opatrenie 3.1: Prehodnotiť kritériá a postupy vo verejnom obstarávaní tak, aby sa tento proces zjednodušil a zároveň sa upravili a prípadne odstránili ustanovenia, ktoré by mohli byť korupčným rizikom.
- Opatrenie 3.2: Prehodnotiť kritériá a postupy prideľovania licencií, koncesí, povolení, štátnych dotácií, príspevkov zo štátneho rozpočtu a z fondov EÚ tak, aby tieto rozhodnutia boli dôveryhodné, transparentné a objektívne.
- Opatrenie 3.3: V spolupráci s predstaviteľmi iniciatívy Rule of Law zaviesť kritériá a opatrenia na zníženie korupcie v obchodných vzťahoch spoločností s orgánmi verejnej moci a nimi riadenými organizáciami.
- Opatrenie 3.4: Zaviesť protikorupčný dodatok do zmlúv uzatváraných s orgánmi verejnej moci a nimi riadenými organizáciami.

12. Realizácia protikorupčnej politiky

Protikorupčnú politiku Slovenskej republiky na roky 2019 – 2023 realizujú ústredné orgány štátnej správy, ako aj ostatné orgány verejnej moci a organizácie v zriaďovateľskej a zakladateľskej pôsobnosti orgánov verejnej správy (ďalej „príslušné orgány“). Adresnejšia a podrobnejšia podoba realizácie sa premietne do národného a rezortných protikorupčných programov.

Rezorty, resp. ich orgány vypracujú rezortné protikorupčné programy, do ktorých premietnu priority, ciele a opatrenia tejto protikorupčnej politiky, pričom v záujme zvýšenia účinnosti a efektívnosti protikorupčných aktivít zohľadnia špecifiká svojej oblasti pôsobnosti. Do realizácie priorít, cieľov a opatrení vyplývajúcich z tejto protikorupčnej politiky zapájajú všetky útvary a organizácie patriace do oblasti ich právomocí. Rezort rozhodne, či organizácie, ktoré patria do jeho pôsobnosti, zahrnie do svojho protikorupčného programu, alebo či si tieto organizácie vypracujú vlastné protikorupčné programy.

Príslušné orgány každoročne vyhodnocujú dosiahnutú účinnosť a efektívnosť realizácie protikorupčnej politiky v oblasti svojej pôsobnosti na základe merateľných ukazovateľov stanovených v rezortných protikorupčných programoch a opatreniach. Rezort zverejní svoj protikorupčný program na svojom webovom sídle. Zverejní aj protikorupčné programy organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. Odpočet realizácie tejto protikorupčnej politiky sa uskutočňuje vo forme vyhodnotenia implementácie národného protikorupčného programu a rezortných protikorupčných programov.